

les nostres aficions particulars variàvem sovint. Mentre a Ribera i a mi ens encantava fer versos, o prosa que creïem literària, mai no veíem Gaudí escriure'n ni una ratlla. Quan volíem excursionar per les belles torrenteres i enfonsats camins dels nostres sentiments romàntics, Gaudí preferia millor anar a les ruïnes dels forns romans del camí de Monterols, a l'aqüeducte dels capellans, a recon, en fi, on l'art dominés la naturalesa. Quan un dia se'ns ocorregué fundar un periòdic "El Arlequín", del qual arribàrem a publicar deu números manuscrits, amb "tirada" de dotze exemplars, Gaudí sols hi volgué contribuir fent uns quants dibuixos, que gravà toscament al boix per a marcar-los com a segells. En les nostres companyies dramàtiques d'aficionats, instal·lades en golfes o patis coberts de cases amigues, d'on ordinàriament ens expulsaven a la segona o tercera representació del "Puñal del Godo" o del "Tenorio", Gaudí sols seguia per pintar les decoracions en tires de diaris vells armats amb canyes: ni un sol cop el decidíem a sortir a escena ni com a comparsa.

Però en les sovintejades reunions dels tres amics apareixia sempre la conversa sobre les ruïnes de Poblet, que Ribera ens detallava amb el criteri entusiasta dels seus quinze anys, perquè les havia trotat i corregut el temps d'infant de la seva residència a l'Espluga. Aquest tema fou l'aglutinant únic i poderós dels nostres pensaments, puix que sense discrepàncies de cap mena convergírem en la idea de visitar l'històric monestir com més aviat millor.

La realitzàrem l'estiu de l'any 1869, convidats per una germana de Ribera, casada i establerta a l'Espluga. La nostra primera impressió d'aquelles imposants ruïnes, destroçades com avui no se'n pot tenir idea, plenes, les parts més nobles del casal, de munts d'enderrocs, i de boscos luxurians, creixent damunt les voltes esventrades de l'església major, de l'aula capitular, dels claustres i del palau del rei Martí. Corpresos de dolor, allí juràrem convergir els nostres esforços, no els del moment, sinó els de tota l'existència, a tornar la vida i ressuscitar l'ànima del gran colós caigut en l'abandonament i la misèria.

Ens distribuïrem els treballs. Gaudí tindria cura d'aixecar murs, refer teulades, reconstruir voltes, tapar les mines i forats arreu oberts pels buscadors del fantàstic tresor pobletà amagat pels freres.

Ribera contaria els fets i les gestes de la història pobletana per a moure els sentiments dels catalans a favor de la reconstrucció. Jo reuniria l'Arxiu i la Biblioteca, i, a més, escriuria un llibre que, imprès i venut a sis quartos (trenta cèntims) l'exemplar, ens donaria els primers mitjans de començar l'obra. No ens dubtàvem de res, en la jove il·lusió dels nostres anys de primavera.

Segellàrem el pacte i començàrem els treballs aquells mateixos dies de juliol del 69, reunint les restes de la lauda funerària de l'abat Elferic, disperses per l'aula capitular i retornant aquesta al seu lloc en la filera d'imatges, on avui es veu encara. L'única prova existent a Poblet del nostre comú esforç.

Perquè amb el setembre d'aquell any vingué la inevitable separació. Tancada la Universitat de Barcelona per motiu de l'epidèmia de febra groga, que desolà la nostra capital, Ribera marxà a Almeria, recollit per un oncle seu i passà aviat a Granada, a començar els seus estudis a la Facultat de Medicina. Gaudí es quedà aquell any a Reus, perquè el seu germà gran ja anava a Barcelona i la modèstia econòmica de la seva família no permetia tenir a fora dos estudiants. A mi em tocà sortir a Madrid a començar la carrera de lleis, imposada per la meua mare, però resolt, a més, a seguir d'amagat la Facultat de Lletres, puix que resoltament volia ésser catedràtic d'Institut. Els tres estudiants, així separats pel destí, no havíem mai més de trobar-nos junts.

Què esdevingué dels nostres projectes pobletans? Conservo, entre els meus vells papers, una carta de Gaudí, datada a Reus el 26 de novembre de 1870, reflex fidel del caràcter eixut i positiu del venerat amic, però l'objecte principal de la qual era saber si Ribera seguia fidel al nostre propòsit. Com que suposo que aquest document por ben ésser el més antic conegut de Gaudí, reproduïxo el seu text, que diu així:

"Señor Eduardo Toda

"Querido amigo: salud.

"No extrañas que no te haya escrito porque ya supon-drás que nada tengo que decirte, pero te escribo para que me contestes lo que se ha hecho de Ribera y si le has comunicado nuestros proyectos, que no sé si se habrá enfriado por su parte, cosa que no espero.

"Cuando escribas puedes contarme algo de por acá, ahora que lo habrás visto, pero no hagas como con los cuadros de Goya, que no dices el asunto y ni siquiera haces un poco de crítica.

"En los primeros días de este mes Basesdas se marchó a Zaragoza para estudiar.

"Nada te cuento de ésta por ocurrir muy pocas cosas de importancia, excepto lo que pasó con el Quichu, que ya lo sabrás, teniendo relaciones con los de aquí.

"Expresiones de parte de mi hermano y dispón de tu amigo, Antonio Gaudí.

"Reus, 26 Noviembre de 1870.

P. D. Escribirás lo de los estudiantes."

Aclarem la carta dient que Basesdas era un company nostre d'Institut, el Quichu un polític local de discutida història i "lo de los estudiantes" es referia als aldarulls universitaris a Madrid amb motiu de la candidatura de D. Amadeu de Savoia per a rei d'Espanya.

El curs de la vida s'alterà per als tres companys de veure una vegada a Barcelona, morí en la data que aquest diari avui commemora, havent estat un geni per les seves obres, un sant per la seva conducta, un màrtir pel seu traspàs. Ribera conquistà Madrid, a la Universitat de la qual arribà a ésser el més eminent professor de cirurgia, a més d'ocupar el càrrec de director de l'Hospital de Nens i de comptar-se com a prolífic autor i traductor de molts llibres de la seva carrera; morí a la Cort el 8 de gener de 1912. I el que sotascríu aquestes malgirbades ratlles, prenent una direcció imprevista en la seva adolescència, passà cinquanta anys vivint fora de Catalunya; corregué els continents i els seus voltants del món, pensà acabar tancant-se en el tranquil recés de l'alterós Escornalbou, però, al capdavant dels seus vuitanta anys molt llargament complerts, es troba lligat a la tasca de la restauració de Poblet, és a dir, a la realització d'aquella idea concebuda al darrer terç de la centúria passada pels companys que, des del món millor on segurament es troben, li semblen reclamar l'execució de l'obra de ressorgiment, neteja i santificació de l'històric monestir que bressolà els ideals de la seva primera joventut. Poblet, 12 maig de 1936.

[El Matí (Barcelona), Suplement d'Homenatge a Antoni Gaudí, 21 de juny de 1936, pàgs. 1-2.]

Antoni Gaudí i Cornet (Reus 1852-Barcelona 1926) efectuà una arquitectura de gran imaginació, amb personalitat pròpia que tan físicament com conceptualment queda fora dels esquemes tradicionals de l'arquitectura que es desenvolupa a Catalunya i a altres indrets, arquitectura basada en la pròpia naturalesa, en l'observació directa del paisatge català, de les formes imaginatives que presenten els arbres i les plantes, els homes, els animals i el propi clima mediterrani de colors vius i potents.

Aquesta observació directa de la natura en formes pròpies en totes les seves vessants, provoquen a Gaudí una gran i variada producció de formes que ell aplica a la seva arquitectura. Cada peça arquitectònica creada per Gaudí inspira als seus contemporanis una gran diversitat d'interpretacions.

La seva arquitectura conjuga a la perfecció tant la forma com els aspectes relacionats amb l'espai, la llum i el color; es pot afirmar que l'arquitectura de Gaudí té una lectura viva de colors naturals d'influència mediterrània en front de l'arquitectura eclèctica que es realitza fins a l'època considerada com a Modernista.

Gaudí practica una arquitectura de genials solucions tan artístiques com tècniques, d'una desbordant imaginació.

La disposició de columnes inclinades en bona part de les seves obres, no és un fet exclusivament capritxós (que també ho és), sinó el resultat d'una anàlisi tècnica i d'un procés d'investigació pràctica, gràcies a aquest procés d'estudi i d'investigació pràctica efectuant les maquetes de forma simultània a l'obra real, avui és possible continuar el temple de la Sagrada Família, amb rigorosa fidelitat als esquemes gaudinians.

Gaudí aporta una gran cultura en l'aspecte tècnic i visual i que impregna a les seves obres, home coneixedor dels oficis que intervenen a l'obra. Totes i cadascuna de les seves creacions aporten unes solucions artesanals enginyoses i de gran bellesa, tots els detalls són estudiats amb gran perfecció i executats amb els mitjans artesanals propis de l'època.

Arquitectura Gaudiniana, estètica i ètica

Josep M. Gomis Torres

Arquitecte. Membre dels Amics de Gaudí de Reus

És necessari constatar que aquesta imaginació desbordant que posseeix Gaudí i que es concreta amb la seva arquitectura, és possible gràcies als seus clients que, en bona part, són la burgesia culta de l'època i l'església.

Donada la complexitat de totes i cadascuna de les seves obres ens limitarem a dos aspectes importants que per la seva singularitat destacarem:

- La seva anticipació a la corrent modernista tan europea com catalana
- La rigorositat tècnica emprada en els seus dissenys, sobradament demostrada i comprovada, en la utilització dels mitjans informàtics actuals.

És evident també que l'obra d'Antoni Gaudí té connotacions amb altres corrents artístics com són el surrealisme, el cubisme, l'expressionisme i altres "ismes" del segle XX.

Antoni Gaudí començà a treballar entre el 1877 i el 1882 col·laborant amb el mestre d'obres Josep Fontseré al Parc de la Ciutadella.

Entre el 1883 i el 1887 Gaudí realitza tres obres que considerem de gran importància, efectuades als inicis de la seva trajectòria professional.

La casa Vicens al carrer de les Carolines, i els pavellons de la finca Güell a l'avinguda de Pedralbes a Barcelona i "el Capricho" a Comillas (Santander), són tres obres que a judici del professor Carlos Flores es poden inscriure dins del moviment Modernista i que Antoni Gaudí s'anticipa amb quinze anys a l'esmentat corrent que s'inicia als voltants de l'any 1900, podem pertant, considerar-lo un precursor del Modernisme.

El Modernisme català qualla gràcies a què la classe mitjana alta i la burgesia emergent emprèn una forta embranzida econòmica i social a finals del segle XIX i començaments del XX, aquest moviment renovador i avantguardista aconsegueix superar l'arquitectura eclèctica imperant; irradia a Catalunya des de Barcelona i a Europa des de París, Viena, Brussel·les, es manifesta en molts vessants estètics de les arts, la música, la literatura, la pintura etc.

Aquest nou estil és de gran arrelament popular i social i en relació a l'arquitectura té com a trets fonamentals els corrents europeus de l'Art Nouveau, utilitzant formes ondulants amb motius florals inspirades en la natura i els simbolismes, es recuperen els trets autòctons del gòtic i del barroc encara que les manifestacions modernistes tenen caràcter i segell